

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-01-28
Besvaras senast
2016-02-11

Till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:339 Fastställande av ålder på tilltalade i brottmål

Enligt uppgifter från olika håll har unga med okänd ålder som misstänks för brott och som är tilltalade i brottmål blivit ett allt större problem.

Bland de senaste exemplen (hämtat från Dagens Nyheter den 24 januari i år) nämns en ung man som har uppgett att han är 16 år. Åklagaren har å andra sidan uttryckt att han tror att personen i fråga är äldre än 21 år, det vill säga vuxen i påföljds-hän-seende.

Det väcktes åtal mot den unge mannen, som är asylsökande från Algeriet. Han åtalades för att i november ha knivskurit en ung kvinna i ansiktet. Kvinnan uppgav att den tilltalade ville ligga med henne. När hon sade nej angrep han henne med kniv och skar henne i ansiktet. Hon blev svårt chockad och fick också ett ärr i ansiktet. Den tilltalade dömdes av tingsrätten för grov misshandel och därutöver för ett mindre allvarligt nar-ko-ti-ka--brott. Domstolen ansåg dock att åklagaren inte hade lyckats bevisa den åtalades ålder.

För att illustrera problematiken finns det anledning att påpeka att den unge mannen själv påstod att han föddes 1999, men åklagaren kunde visa att han tidigare, i Tyskland, hade visat upp ett pass där han uppges vara född 1986. Den knivskurna kvinnan och hennes väninna uppgav att mannen berättade att han i själva verket är 22 år gammal.

En tandundersökning tydde på att mannen skulle vara någonstans mellan 17 och 21 år. Men sådana undersökningar anses vara osäkra. Tingsrättens bedömning blev att det inte var bevisat att den tilltalade var äldre än 16 år. Därför dömdes han till ungdoms-vård. Han släpptes också ur häktet, och domstolen ogillade åklagarens krav att han skulle utvisas ur Sverige efter avtjänat straff.

Domen är överklagad. I Svea hovrätt har åklagaren har presenterat nya bevis för att den tilltalade är äldre än vad han själv påstår.

Ett annat uppmärksammat fall gäller en flicka som utsattes för en grov våldtäkt av tre unga män vid Fåfången i Stockholm i september 2015. De unga männen har levt som så kallade gatubarn i Stockholm och på andra håll i Sverige.

I tingsrätten dömdes de till slutna ungdomsvård under en tid på mellan sex och

nio må-nader. Men i hovrätten friades en av dem helt, eftersom domstolen inte ansåg att det var bevisat att han hade uppnått straffbar ålder, det vill säga 15 år. Det är också oklart från vilket land de tre tilltalade kommer, vilket gör att det blir svårt att utvisa dem. De är inte asylsökande utan verkar ha rest runt i olika länder innan de kom till Sverige.

Just nu ser vi en situation växa fram med allt fler vuxna och ungdomar som kommer till Sverige och begår brott. Detta rapporteras bland annat från polisen i Stockholm och Göteborg. Den brottslighet det är fråga om utgörs bland annat av fickstölder och brottslighet relaterad till droger. Det händer att vuxna organiserar och styr brottsligheten och uppmanar dem som utför brotten att uppge en lägre ålder än den verkliga för att antingen undvika att dömas för brott eller i vart fall få ett lindrigare straff. I denna grupp finns personer som i de flesta fall saknar asylskäl och som borde åter-vända till sina hem-länder.

Från bland annat åklagarhåll har det påpekats – med rätta – att konsekvenserna av att det inte går att åldersbestämma unga tilltalade i brottmål kommer att leda till att många misstänkta och tilltalade inte kan fällas till ansvar för brott de har begått.

I de fall straffansvar ändå kan utkrävas kommer påföljden i många fall att bli lindrigare än vad som rätteligen borde ha blivit fallet om en åldersbestämning – med tillräcklig säkerhet – hade kunnat ligga till grund för domstolens bedömning av den tilltalades ålder.

Problemet med åldersbestämningar har blivit så stort att Åklagarmyndigheten nyligen har gett ut *Probleminventering av frågor rörande åldersbestämning av unga lagöver-trädare*.

Det är i dag i princip omöjligt att bestämma åldern på en person som kommer till Sverige från ett annat land utan identitetshandlingar om det dessutom inte är möjligt att få fram uppgifter om rätt ålder genom en utredning på annat sätt.

Sverige skiljer sig från de flesta andra EU-länder och de andra nordiska länderna när det gäller åldersbestämningar. I Sverige använder vi oss i princip inte alls av medi-cinska ålderbedöm-nin-gar. Detta trots att medicinsk åldersbestämning är en av Social-styrelsen godkänd metod och används i 23 av 28 EU-länder.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag rikta följande frågor till statsrådet Anders Ygeman:

1. Anser statsrådet att det är angeläget ur ett övergripande samhällsperspektiv att det görs åldersbestämningar av personer som söker sig till Sverige?
2. Hur ska rättsväsendets behov av tillförlitliga åldersbestämningar kunna tillgo-doses?
3. Vilka åtgärder avser statsrådet i övrigt att vidta för kunna upprätthålla intresset av att tilltalade kan dömas utifrån sin verkliga ålder och mognad?

.....

Anti Avsan (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors